

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Teoría do Dereito	Código	612G01006		
Titulación	Grao en Dereito				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
1º e 2º Ciclo	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Dereito Privado				
Coordinación	Serna Bermudez, Pedro	Correo electrónico	pedro.serna@udc.es		
Profesorado	Calvo de la Uz, Isaías Juan Pereira Saez, María Carolina Rivas Pala, Pedro Serna Bermudez, Pedro Vergara Lacalle, Oscar	Correo electrónico	isaias.calvo@udc.es c.pereira.saez@udc.es pedro.rivas@udc.es pedro.serna@udc.es oscar.vergara@udc.es		
Web					

Descrición xeral	Esta materia ten por obxecto proporcionar aos estudantes unha visión global do mundo do Dereito, tanto no que respecta a certos contidos xerais como no que se refire a habilidades e competencias propias do xurista. Normalmente non falaremos de "avogado" senón de "xurista", porque este último termo designa ao profesional do Dereito, mentres que o primeiro só fai mención dunha das posibles profesións relacionadas co Dereito, non precisamente á máis característica, aínda que a máis coñecida e, desde logo, a máis estendida. Os contidos xerais son prioritarios neste curso, mentres que as habilidades ou competencias haberán de ir sendo adquiridas polos estudantes de Dereito ao longo de toda a carreira e, despois, na formación de posgrao e no exercicio profesional. Desde o punto de vista dos coñecementos ou contidos, preténdese en primeiro lugar que o estudante adquira un coñecemento detallado dos conceptos básicos do Dereito, así como dos elementos estruturais da orde xurídica. En segundo lugar, preténdese que o estudante adquira unha visión global do Dereito como práctica social, dos elementos que integran a devandita práctica e dos seus caracteres máis sobresalientes. Dito doutro xeito, polo que respecta aos contidos, neste curso tentarase responder a 2 cuestións fundamentais: a) De que pezas ou elementos se compón o Dereito. b) Como se estrutura a vida xurídica, que procesos dinámicos teñen lugar normalmente dentro dela, como se desenvolven eses procesos e que conceptos permiten comprendelos adecuadamente. Nesta materia abórdanse nocións usadas ou presupostas en practicamente todas as ramas do Dereito e da Ciencia xurídica. Coa excepción das fontes do Dereito, neste curso non se analizarán aspectos concretos do Dereito español, senón aquelas nocións, estruturas e procesos que son xeralmente compartidos por todos ou a maioría dos sectores ou ramas do Dereito, mesmo por ordes ou sistemas xurídicos que pertencen a outros países e/ou a outras épocas. Polo que se refire ás habilidades ou competencias que se buscan desenvolver neste curso, cómpre subliñar que o Dereito forma parte da vida social, pero a Ciencia do Dereito non é exactamente unha ciencia social, porque o xurista se enfrenta ás cuestións e problemas sociais singulares e concretos, non xerais, como sería o caso do politólogo, o economista ou o sociólogo. Ademais, e, sobre todo, o instrumento principal do xurista son os textos: o seu contacto coa realidade social está mediado polo manexo de textos escritos de diversa natureza: lexislativos, xurisprudenciais e doutriniais ou "científicos". Máis aínda, os feitos que constitúen un caso práctico xurídico non só han de ser analizados e avaliados á luz dos textos que se acaban de mencionar, senón que eles mesmos han de ser relatados de forma ordenada (adoptando así a forma de texto ou de narración) para poder ser abordados e resoltos. Por iso, desde o punto de vista das habilidades ou competencias, o obxecto do curso tradúcese na iniciación e avance dos estudantes nas seguintes competencias específicas, que haberán de desenvolver ao longo de toda a carreira: a) Lectura e comprensión de textos xurídicos (doutriniais, legais e xurisprudenciais). b) Capacidade de análise crítica do Dereito establecido. c) Capacidade de expresión oral e escrita. d) Capacidade de argumentación xurídica e familiarización co modo de razoar propio dos xuristas. Ademais, é razoable pensar que o traballo desta materia fortalecerá o desenvolvemento doutras habilidades ou competencias máis xenéricas, pero non menos importantes: a) Capacidade de análise e síntese. b) Capacidade de resolución de problemas. c) Habilidade para a xestión da información. d) Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo, e para tomar decisións organizativas en relación con iso. En orde a desenvolver as anteriores competencias, o curso foi deseñado para que os estudantes traballen nel todos os días ou, polo menos, todas as semanas, con diferente intensidade e dedicación segundo os temas. O traballo persoal constante dos estudantes e, en menor medida, o traballo en equipo, resultan decisivos para superar con éxito o curso. Finalmente, este curso tamén se propón, aínda que de modo indirecto, suscitar certas actitudes nos estudantes, tanto de tipo intelectual como de índole ética: a) O sentido da xustiza, en conexión coa idea de que o Dereito existe para o logro de certos fins. b) O espírito crítico. c) O sentido do rigor conceptual e de razoamento.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.

A7	Coñecemento das estruturas xurídico-políticas de ámbito nacional e internacional.
A8	Coñecementos básicos de argumentación xurídica.
A9	Capacidade para o manexo de fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutriniais).
A10	Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.
A12	Manexo da oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Percepción do carácter sistemático do ordeamento xurídico.	A2		
Coñecer a función do dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A3		
Coñecemento dos principios e valores constitucionais.		B8	
Capacidade para o manexo das fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutrinais).	A9	B8 B4	
Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordeamento xurídico.	A1 A3 A10	B8 B3	
Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.		B6 B8	C7
Traballar de forma autónoma con iniciativa		B9	C4 C6
Comprensión e utilización das nocións e conceptos básicos do dereito que son empregados, mais non estudados, nas diferentes áreas da ciencia do dereito.	A1 A5 A6 A10	B8 B2 B5	C1
Coñecemento da estrutura básica dos sistemas xurídicos contemporáneos	A1 A3 A7		
Utilización rigurosa dos conceptos no razoamento xurídico.	A1 A2 A5 A8 A12	B7 B8	

Coñecemento e comprensión da relación entre os rasgos estruturales e os fins axiolóxicos do Dereito.	A1		C4
	A2		C6
	A3		
	A5		
	A7		
	A10		

Contidos	
Temas	Subtemas
Primeira parte. Elementos de análise xurídica: a estrutura da orde xurídica	
Tema 1. Breve aproximación fenomenolóxica ao mundo do Dereito.	1. Un mundo de suxeitos en relación: seres humanos, e outros. 2. Un mundo de cousas. 3. Un mundo de feitos. 4. Un mundo de accións e controversias. 5. Un mundo de normas. 6. Un mundo de normas que gardan entre si unha certa orde.
Tema 2. Introducción á teoría das normas	1. A natureza das normas. 1.1. Algúns usos e funcións da linguaxe. 1.2. Linguaxe e pensamento: proposicións e enunciados. 1.3. A norma como proposición ou enunciado prescriptivo. 1.4. A teoría da norma como mandato: o imperativismo clásico. Crítica. 1.5. Alternativas ao imperativismo. 1.5.1. A teoría das normas de von Wright. Clases de normas. 1.5.2. A teoría das normas de Hart: a) as normas como razóns para a acción; b) normas primarias e normas secundarias: a teoría da norma xurídica conduce á teoría do sistema xurídico; c) algúns problemas. 1.6. Conclusións sobre a natureza da norma xurídica. 2. A estrutura da norma xurídica. 2.1. A solución tradicional: suposto de feito e consecuencia xurídica. 2.2. Algúns corolarios: a) a necesidade de distinguir entre normas completas e incompletas; b) Os tipos de normas xurídicas incompletas. 2.3. Crítica do modelo tradicional. 3. Fenomenoloxía das normas xurídicas: normas, disposicións e corpos xurídicos. 4. A validez ou existencia das normas xurídicas: a fronteira entre a teoría da norma e a teoría da orde ou do sistema xurídico.
Tema 3. Nocións de teoría do ordenamento e dos sistemas xurídicos	1. Caracterización xeral: ordenamento, Estado e sistema. 2. A vocación sistemática do ordenamento xurídico. Os caracteres tradicionalmente atribuídos aos ordenamentos xurídicos: unidade, coherencia, plenitude e independencia. Problemas que xorden actualmente. Que é un sistema xurídico. 3. Outra forma de caracterizar os sistemas xurídicos: regras, principios e procedementos. 4. Normas primarias e normas secundarias. 5. O problema da pertenza das normas a un sistema (identidade dos sistemas xurídicos). O sistema xurídico como sistema dinámico. 6. A validez das normas. 7. A validez no Dereito actual. 8. A dimensión espacio-temporal da validez das normas: a vixencia. 8. Outras nocións: eficacia, aplicabilidade.

Tema 4. Nocións de teoría das fontes do Dereito e introdución ao sistema español de fontes	1. Significados da expresión "fontes do Dereito". 2. Fontes formais e fontes materiais. 3. As fontes formais: aproximación teórica. 3.1. A lei. 3.2. O costume. 3.3. A xurisprudencia. Xurisprudencia e precedente. 3.4. A doutrina. 4. A evolución histórica das fontes do Dereito. 5. O sistema de fontes do Dereito no Dereito español. 5.1. As "fontes das fontes": o título preliminar do Código civil e a Constitución de 1978. 6.2. A Constitución. As sentenzas do Tribunal Constitucional. 5.3. A lei no noso ordenamento xurídico. O principio de legalidade. Normas con rango de lei. Os tratados internacionais. 5.4. As normas regulamentarias. 5.5. O costume no noso ordenamento xurídico. 5.6. Os principios xerais do Dereito. Concepto e funcións no noso ordenamento xurídico. 5.7. A xurisprudencia e a creación xudicial do Dereito. 5.8. Outras fontes do Dereito: en particular, os instrumentos nos que se plasman os actos da autonomía da vontade.
Tema 5. O suxeito de Dereito	1. A orde xurídica, orde humana: a persoa. 2. O concepto xurídico de persoa e a súa evolución: as modificacións recentes 3. Elementos para unha crítica do concepto xurídico de persoa. 4. A extensión da personalidade xurídica: capacidade xurídica e capacidade de obrar. 5. Outros suxeitos de dereito: a persoa xurídica. ¿Os animais, os entes naturais?
Tema 6. A relación xurídica	1. Concepto. 2. Presupostos. 3. Elementos. 4. Relación xurídica e situación xurídica. 5. Situacións xurídicas activas e pasivas.
Tema 7. O deber xurídico	1. Aproximación a partir do uso lingüístico. "Ter o deber de" e "verse obrigado a". 2. Deber xurídico e deber moral. 3. Características do deber xurídico. 4. As garantías do deber xurídico. 5. Límites do deber xurídico.
Tema 8. O dereito subxectivo	1. Idea xeral. Aproximación desde o uso lingüístico e desde as clasificacións científicas máis estendidas. 2. Dereito subxectivo e deber xurídico. 3. Estrutura do dereito subxectivo. 3. Dimensión dinámica do dereito subxectivo. Condicións de exercicio, extensión e límites. 4. Recapitulación: os deberes xurídicos son concretos e determinados, os dereitos subxectivos formulados legalmente, porén, son construcións abstractas. 6. Outras situacións de poder xurídico: as potestades.
Tema 9. Os feitos e as accións ante o Dereito	1. Actos e feitos. 1.1. Feitos e feitos xurídicos. 1.2. Os actos xurídicos. 2. A violación da orde xurídica. 2.1. O acto ilícito. Ilícitos típicos e ilícitos atípicos. 2.2. A responsabilidade. 2.3. A sanción. Concepto e clases.
Tema 10. Aproximación á aplicación ou determinación do Dereito.	1. Os problemas da linguaxe das normas e a necesidade da interpretación. Noción e tipos. 2. Interpretación e aplicación. A aplicación do dereito e a resolución de controversias como actividade complexa: subsunción e decisión. 3. A xustificación das decisións xudiciais. A tarefa creativa dos xuíces.
Segunda parte. Cara a unha comprensión global: o Dereito como práctica social	
Tema 11. O Dereito como instrumento para a vida social.	1. A orde social. 2. A orde social non é unha orde espontánea: funcións do Dereito en relación coa orde social. 3. Dereito, Estado e poder. 3.1. A comunidade política como creadora e conservadora da orde xurídica. 3.2. O Dereito como factor de organización, lexitimación e conservación da comunidade política.
Tema 12. O Dereito como conxunto de materiais vinculantes para a resolución de conflitos.	1. O Dereito non é só o sistema de normas que se deriva ou extrae do sistema de fontes. 2. A técnica xurídica. 3. O elemento ideal: os valores. Valores xurídicos. 4. A interrelación entre o elemento ideal, a técnica e os preceptos.

Tema 13. Fins do Dereito e valores xurídicos	1. A xustiza. 1.1. Aproximación á noción de xustiza. Xustiza material e xustiza formal. 1.2. Principais proxeccións da xustiza. 2. A seguridade. 2.1. A seguridade como condición e esixencia da vida humana. 2.2. A seguridade xurídica, cualidade do Dereito que introduce certeza e orde. 2.3. Principais proxeccións e limitacións da seguridade xurídica. 3. Relacións entre xustiza e seguridade.
Tema 14. As formas activas da vida xurídica.	1. A produción de normas: en particular, a lexislación. 2. O tráfico xurídico. 3. A adxudicación. 3. Relación entre as actividades anteriores e o Dereito como conxunto de materiais vinculantes.
Tema 15. En definitiva, que é o Dereito? O Dereito como práctica social.	1. A unificación dos sentidos de "Dereito". 2. Proposta dunha definición descritiva do Dereito. 3. Carácteres do Dereito como práctica social: 3.1. Carácter institucional. 3.2. Normatividade. 3.3. Coactividade. 3.4. Pretensión de comprensividade e pretensión de supremacía.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A6 A7	28	42	70
Lecturas	A9 A10 B3 C1 C7 C8	0	10	10
Proba oral	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	0.5	19.5	20
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	14	21	35
Análise de fontes documentais	A3 A5 A6 A9 A10 B6 B3 C7	3	3	6
Estudo de casos	A5 A8 A9 A10 A12 B6 B7 B8 B9 B2 B3 C4 C6 C7	0	5	5
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Mediante elas, os profesores expoñerán e transmitirán oralmente os conceptos e nocións básicas. A singularidade da linguaxe xurídica esixe unha exposición que permita captar o seu uso correcto.
Lecturas	Como forma de estimular a autoaprendizaxe e o sentido crítico por parte dos estudantes, algúns dos contidos da materia non serán obxecto de lección maxistral, senón de lectura por parte dos estudantes, quen deberán elixir entre varios textos relacionados cos devanditos contidos, que serán determinados polos profesores.
Proba oral	Serán obxecto de avaliación mediante este tipo de proba os contidos das leccións maxistrais e as lecturas.
Seminario	Estas sesións versarán sobre o contido das lecturas, as análises documentais e os estudos de casos. O profesor limitarase normalmente a moderar as intervencións dos estudantes, e eventualmente realizará puntualizacións en puntos concretos que non estean suficientemente claros.
Análise de fontes documentais	O estudo dalgúns contidos da materia (teoría da norma, funcionamento práctico do sistema de fontes, introdución á aplicación do Dereito) fai aconsellable que os estudantes sexan capaces de identificar os devanditos contidos en normas e outros documentos concretos, así como de analizar textos xurisprudenciais. Estes documentos serán, así mesmo, material de traballo importante para outras actividades de aprendizaxe, como o estudo de casos.

Estudo de casos	Análise de situacións e supostos que reflicten o uso das nocións básicas e outros contidos da materia. Os estudantes iniciarán aquí no exercicio das habilidades argumentativas e empregarán os seus coñecementos de forma aplicada. Esta actividade será completada con debates e exposicións en sesións de seminario.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lecturas Análise de fontes documentais Estudo de casos	A atención personalizada que se indica para as lecturas consistirá en sesións de tutoría co profesor, onde os estudantes poderán expor as súas dúbidas e comentarios en relación cos textos lidos.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba oral	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	A proba oral terá carácter mixto, e empregarase para avaliar a aprendizaxe dos contidos das clases maxistras e a capacidade de reflexión crítica alcanzada ao redor dos mesmos. Nas preguntas de contido mais obxectivo valorarase especialmente a comprensión dos contidos, a capacidade de identificación precisa das respostas ás preguntas e a capacidade de responder con precisión conceptual e lingüística, evitando divagacións e ambigüidades. Nas preguntas que esixan reflexión valorarase, xunto ao anterior, a capacidade de síntese, de identificación dos problemas e de reflexión persoal. A corrección na expresión será relevante na avaliación.	70
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	Os seminarios versarán sobre as fontes documentais, lecturas e casos, que se poderán descargar desde o Campus virtual. Como criterios de avaliación teranse en conta o grao de comprensión daqueles, a capacidade de análise, a consistencia das argumentacións e a calidade das exposicións. Valorarase negativamente a falta de participación e a falta de rigor na preparación das exposicións e intervencións. A metodoloxía dos seminarios e a selección de materiais para os mesmos quedan suxeitas á discreción do profesor responsable de cada grupo reducido.	30

Observacións avaliación

Para aprobar a materia é preciso que a suma da cualificación obtida na avaliación continua dos seminarios e a cualificación da proba oral alcance os 5 puntos.

Non se sumarán ambas as cualificacións se non se obtén polo menos unha puntuación de 1,2 puntos (sobre os 3 posibles) nos seminarios; e de 2,8 (sobre os 7 posibles, 4 sobre 10) na proba oral.

Para os estudantes con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de asistencia que non poidan participar nas sesións de seminarios, a avaliación das competencias correspondentes aos mesmos (30% da cualificación final) se levará a cabo realizando un traballo que consistirá na presentación por escrito de 5 das prácticas desenvolvidas nas sesións de seminarios ao longo do curso. A esta modalidade alternativa de avaliación poderán acollerse tamén aquelas persoas que, por causas xustificadas que deberán ser apreciadas polo profesor responsable das prácticas de cada turno, non poidan asistir ás sesións de seminarios. Para iso, deberán comunicar a dito profesor ou profesora as circunstancias que xustifiquen a excepcionalidade dentro das dúas primeiras semanas lectivas do cuadrimestre. Se se trata de circunstancias sobrevindas, deberán comunicalas en canto ditas circunstancias se produzan.

Os estudantes que se presenten á proba oral na segunda convocatoria ou oportunidade (xullo) conservarán as cualificacións dos seminarios, se obtivesen polo menos a puntuación de 1,2 puntos sobre 3. Os estudantes que non logren a puntuación de 1,2 na oportunidade de xaneiro na avaliación dos seminarios deberán acollerse á avaliación alternativa descrita máis arriba na convocatoria ou oportunidade de xullo. Para quen non obteñan a puntuación de 1,5 a renuncia á cualificación dos seminarios terá carácter voluntario.

O plaxio nun traballo, a realización conxunta de traballos individuais, a copia nunha proba terán las consecuencias establecidas pola normativa xeral da Universidade.

As persoas que non superen a materia pero aproben unha parte dela (seminarios ou teoría), conservarán a cualificación obtida na parte aprobada únicamente durante el curso académico seguinte.

Fontes de información

Bibliografía básica

Alberto Montoro Ballesteros, Sistema de teoría fundamental del Derecho (I), Valencia, Tirant lo Blanch, 1999. José Juan Moreso y Josep María Vilajosana, Introducción a la teoría del Derecho, Madrid, Marcial Pons, 2004. Andrés Ollero, El Derecho en teoría, Cizur Menor, Thomson - Aranzadi, 2011. Luis Prieto Sanchís, Apuntes de teoría del Derecho, Madrid, Trotta, 2016, 10ª edición. Marcelino Rodríguez Molinero, Introducción a la ciencia del Derecho, Salamanca, Librería Cervantes, 2001. Gregorio Robles, Sociología del Derecho, 2ª ed., Buenos Aires, Olejnik, 2018. Francesco Viola y Giuseppe Zaccaria, Derecho e interpretación. Elementos de teoría hermenéutica del Derecho, Ana Cebeira, Aurelio de Prada y Aurelia Richart (trads.), Gregorio Robles Morchón (coord., prol. y revisión), Madrid, Dykinson, 2008.

Bibliografía complementaria

John Austin, ¿El significado del término ?deber??, en El objeto de la jurisprudencia, trad. de J. R. de Páramo Argüelles, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2002. F. Balaguer Callejón, Fuentes del Derecho, 2ª ed.; Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2023. Norberto Bobbio, Contribución a la teoría del Derecho. Madrid, Debate, 1991. Manuel Calvo García, Teoría del Derecho, Madrid, Tecnos, 2010. Lon L. Fuller, El caso de los exploradores de la caverna, trad. e introducción de G. R. Carrió, Buenos Aires, Lexis Nexis, 2008. Ernesto Garzón Valdés y Francisco Javier Laporta (eds.), El Derecho y la justicia, Madrid, Trotta, 2ª ed., 2013. Jürgen Habermas, Facticidad y validez, Madrid, Trotta, 2010. H.L.A. Hart, El concepto de derecho, trad. G. R. Carrió, Buenos Aires, Abeledo-Perrot, 2011. Wesley N. Hohfeld, Conceptos jurídicos fundamentales, Genaro Carrió (trad.), México, Fontamara, 2009. Rafael Hernández Marín, Introducción a la teoría de la norma jurídica, Madrid, Marcial Pons, 2ª ed., 2002. Hans Kelsen, Teoría pura del Derecho, 2ª ed., R. Vernengo (trad.), México, Porrúa, 2009. Carlos S. Nino, Introducción al análisis del Derecho, Barcelona, Ariel, 2013. Renato Rabbi-Baldi Cabanillas, Teoría del Derecho, Buenos Aires, Ábaco de Rodolfo Depalma, 2021, 6ª edición. Gregorio Robles Morchón, Teoría del Derecho. Fundamentos de teoría comunicacional del Derecho. Vol. I, Madrid, Thomson-Civitas, 6ª ed., 2015.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos romanísticos da cultura xurídica occidental/612G01001

Dereito Constitucional: Fontes e Dereitos/612G01003

Materias que continúan o temario

Filosofía do Dereito/612G01026

Teoría e práctica da argumentación xurídica/612G01041

Observacións

O desenvolvemento desta materia descansará basicamente sobre o traballo e a aprendizaxe persoal dos estudantes. Para que isto sexa posible: a) é preciso asistir a todas as sesións de docencia expositiva e realizar as tarefas e lecturas previstas para o desenvolvemento do curso. b) O profesor de cada grupo indicará con suficiente antelación, xa sexa persoalmente nas clases, xa a través do Campus virtual, que materiais deberán ser lidos, analizados ou estudados con antelación ás sesións maxistras e/ou de seminario en grupos reducidos. O desenvolvemento normal do curso depende de que os estudantes leven a cabo estas tarefas previas. c) Recoméndase ler e traballar os textos, casos e materiais indicados para cada tema do programa antes da sesión en que serán empregados. Nalgunhas ocasións, o profesor poderá facilitar materiais que serán empregados para traballar nas sesións de grupos reducidos sen que sexa necesario ningún traballo previo por parte dos estudantes. d) Nas explicacións das clases maxistras o profesor dará por suposto que se leu previamente o material indicado para o tema correspondente, de modo que só incidirá naqueles aspectos do tema non cubertos polas lecturas, ou naqueles que xulgue máis importantes ou de especial dificultade, dando paso ás preguntas e opinións de quen asistan á sesión. Durante as sesións maxistras é imprescindible tomar notas ou apuntamentos e participar activamente, interrompendo se é preciso a exposición do profesor, para solicitar aclaracións, expor puntos de vista ou formular cuestións.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías